

**OŚRODEK DOKUMENTACJI
ZABYTEKÓW W WARSZAWIE**
Karta Ewidencyjna Zabytków
Architektury i Budownictwa

A B C D E F G H I J K L Ł M N O P R S T U V W X Y Z Nr

1. Obiekt :

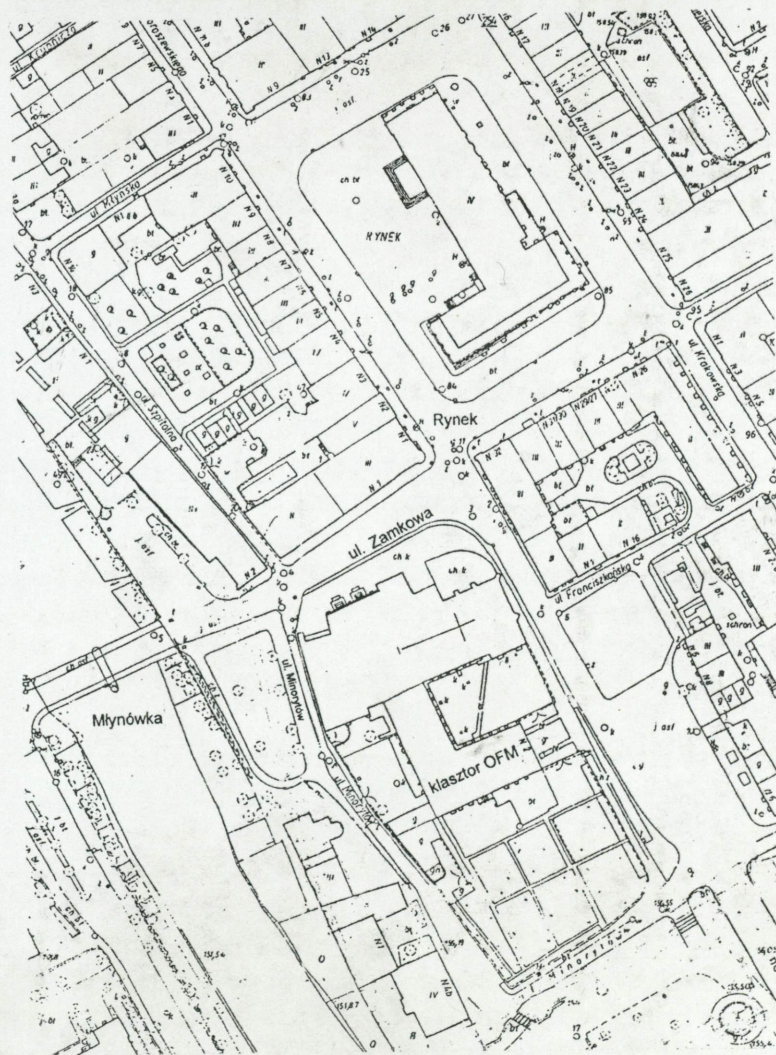
KOŚCIÓŁ FRANCISZKANÓW P.W. ŚWIĘTEJ TRÓJCY

2. Czas powstania :

3 ćw. XIII w.

3. Miejscowość :

O P O L E

4. Adres :

Opole, ul. Zamkowa

nr hipoteczny : KW

5. Przynależność administracyjna :

województwo : opolskie

gmina : loco

6. Poprzednie nazwy miejscowości :

do 1945 r. Oppeln

7. Przynależność administracyjna przed 1999r.

województwo : opolskie

gmina : loco

8. Właściciel i jego adres :

Klasztor O.O Franciszka -
nów, 45-018 Opole, plac
Wolności nr 2

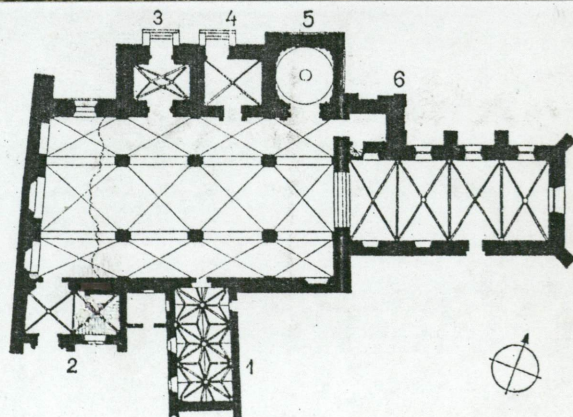
9. Użytkownik i jego adres :

j.w.

10. Rejestr zabytków :

Nr : 764 / 64

Data : dec. z dnia 5.04.1964

Kościół franciszkanów w Opolu 1:750

1. kaplica św. Anny, 2. kaplica w. XV, 3.—4. kaplice w. XV/XVI,
5. kaplica Najśw. Sakramentu, 6. wieża

Wg. tradycji już około 1236 roku książę wrocławski Henryk Brodaty sprowadził Franciszkanów z Czech do Opola. Sprzyjała im też Wiola, księżna opolska; jednak wtedy zakonnicy nie założyli stałej siedziby. Wg. nie do końca pewnych przekazów kronikarskich, po najeździe tatarskim sprowadził konwent po raz drugi w roku 1248 książę opolski Władysław I, fundując dla zakonników klasztor. Jako zakon żebraczy Franciszkanie uzależnieni byli od beneficjów możliwych. Książę nadał im ziemię na klasztor w pobliżu murów miejskich, niedaleko własnej siedziby, wspomagał też zapewne przy budowie kościoła. Ukończenie zespołu klasztorowego wraz z kościołem miało miejsce za czasów syna domniemanego fundatora, księcia Bolka.

On też jako pierwszy został w kościele pochowany (zm. 1313). W pierwszym okresie kościół pełnił rolę świątyni zamkowej, później stał się nekropolią książęcą.

Prezbiterium ukończone ok. 1280, korpus nawowy dopiero ok. połowy XIV w. Kościół spłonął w 1307 roku i uległ zniszczeniu wraz z klasztorem. Wkrótce potem zaczęto odbudowę, wznosząc min. kaplicę św. Anny, wspomnianą w źródłach już w 1309 roku. Miała ona wtedy strop belkowy i bogate polichromie we wnętrzu, powstałe pod wpływem szkoły praskiej. Nie jest jasne jak i kiedy ewoluowała forma kościoła – korpus pierwotnie bazylikowy, po pożarze odbudowywany, ukończony w 1329 lub w 1359 r. być może już jako halowy. (Choć niektórzy badacze przesuwają tę datę na koniec XIV w.) Poświęcony kościół nosił wezwanie Trójcy Świętej i Panny Marii. W 2 poł. XV w. nakrycie kaplicy św. Anny sklepieniem gwiaździstym (pierwotnie strop płaski) C.d. na wkładce nr 1

SYTUACJA : kościół św. Trójcy (w średniowieczu NMP i św. Trójcy) wraz z przyległym doń od południa klasztorem zlokalizowany w obrębie dawnego miasta historycznego, niegdyś w całości opasanego ciągiem murów obronnych. Usytuowany w ścisłym centrum, pomiędzy rynkiem – ośrodkiem lokalnych instytucji mieszczańskich a zamkiem – ośrodkiem władzy politycznej. Kościół przy dawnych umocnieniach miejskich, na południowy wschód od dawnej Bramy Zamkowej i południowy-zachód od rynku opolskiego ; w jego bezpośredniej bliskości (widoczny z płyty rynku). Zespół złożony z klasztoru, kościoła i i ogrodów klasztornych, otoczony XIX i XX-wiecznym murem z trzema bramami, rozmieszczony w kwartale zamkniętym ulicami ; Zamkową od północy, Minorytów od południa i od zachodu oraz Placem Wolności (d. Siennym) od wschodu. Naprzeciw kościoła, po drugiej stronie Młynówki, która w średniowieczu była odnogą głównego nurtu rzeki, stał do 1938 r. zamek książęcy, siedziba dobrodziejów i donatorów klasztoru. Obecnie relikwint założenia zamkowego w postaci zachowanego donżonu, tzw. Wieży Piastowskiej.

MATERIAŁ, KONSTRUKCJA, TECHNIKA. Ściany. Fundamenty zapewne kamiennie-ceglane. Mury obwodowe w pełni ceglane, z zablokowanymi wtórnie otworami maczalców. Mury prezbiterium z cegły gotyckiej palcówki o przeważającym wątku polskim (jednowozówkowym), z główkami z zendrówek w układzie nieregularnym ; mur spojony wapienną gotycką zaprawą, w wielu miejscach zastąpioną nowszą z zawartością cementu. Lokalnie w dolnych partiach murów prezbiterium (najwcześniej wybudowanego) występuje dwuwozówkowy wątek wendyjski. Z powodu licznych napraw i przemurowań w ciągu wieków, wątek słabo czytelny, silnie zakłócony. **Tynki.** Ściany z zewnątrz częściowo tynkowane (późnorenansowe szczyty, elewacje kaplic, przypory) tynkami z użyciem cementu. Wewnątrz otynkowane w całości tynkami wapiennymi – prócz odsłoniętych fragmentów ceglanych ścian gotyckich w dawnej kaplicy Ukrzyżowania, obecnej północno-zachodniej kruchcie. Tynk w prezbiterium powojenny, nowszy ; w korpusie nawowym zachowane nierówno kładzione „falujące” tynki, zapewne gotyckie. Fragmenty tynków z gotyckimi polichromiami zachowane w krypcie pod prezbiterium i w kaplicy św. Maksymiliana (zachowane nad sklepieniem kaplicy św. Anny zostały przeniesione). **Detale** architektoniczne ceglane i kamienne a także tynkowe z narzutu ; żebra sklepienne z kształtek ceglanych, z kamiennymi zwornikami i wspornikami. Trzony słupów w prezbiterium ceglane, z kamiennymi kapitelami rzeźbionymi z piaskowca. Występuje też **dekoracja** sztukatorska XVIII-wieczna. **Sklepienia** ceglane, różnych typów, od XIV do XVIII-wiecznych. **Kraty** żelazne, kute, złożone z prętów i blach w dekoracyjne kompozycje.

Wieżby nawy i prezbiterium płatwiowo-kleszczowe z dwoma poziomami jętek, typu rozporowego, usztywnione dodatkowo zastrzałami. Łączenie ciesielskie czopami, wrębami i zaciosami, w węzłach kołki z twardego drewna. Wzmocniona stalowymi strzemionami, w prezbiterium belki podwalinowe zastąpione stalowymi. W wieży drewniana konstrukcja hełmu - ruszt z belek, wieniec słupów oraz krążyny formujące wypukłości baniastych połaci z desek pobitych blachą. Dachy kaplic pulpitarne, krokwiowe, kryte papą lub ceramiką. **Pokrycie** dachów siodłowych prezbiterium, nawy oraz dachu pulpitarne kaplicy św. Maksymiliana- dachówką ceramiczną karpiówką w układzie w łuskę (dachówka Rupp-Ceramika, typ Orion).

C.d. na wkładce nr 1

14. Kubatura : 24 328, 80 m ²	15. Powierzchnia użytkowa : 1 276, 95 m ³	16. Przeznaczenie pierwone : kościół klasztorny	17. Użytkowanie obecne : kościół klasztorny
18. Ważniejsze prace budowlane i konserwatorskie, ich przebieg i dokumentacja : Po 1945 zniszczenia – zburzone skrzydło wschodnie klasztoru ; zły stan dachów, elewacji. Remont generalny. Nowy krużganek pn., zakrystia, we wnętrzu zniesienie empor, nowy wystrój neobarokowy. W krypcie zabezpieczono wstępnie odkryty w 1932 fresk z Ukrzyżowaniem. ⇒ 1951- 52 skucie tynków w prezbiterium, pod nadzorem konserwatora Nowe tynki ; 1959 wykonanie polichromii w kaplicy św. Anny ; 1960 zamurowanie wschodniego okna prezbiterium w związku z nowym ołtarzem głównym ; 1966 tynkowanie elewacji ; ⇒ 1967-72 regotycyzacja, zbiecie tynków zewn., wylicowanie murów, nowe spoiny, otynkowanie szczytów renesansowych, rekonstrukcja detalu – wykonawcy Zakład Murarski J.Nocoń, Grodzisk, Zakład Ciesieski Alfred Skowronek z Suchej. Remont wnętrz, malowanie prezbiterium, złocenia detalu ; ⇒ 1970 transfer reliktyw fresków znad sklepienia kaplicy św. Anny (kons.T.Knaus). 1974 – odkrycie fresków w kaplicy św. Maksymiliana p. kons. A. Żywolewską. Konserwacja fresków Z. Bradke– do 1977 1975 – nowa posadzka z płyt kamiennych ; pokrycie dachu prezb. ; ⇒ 1997-1998 wstępny etap remontu wieży, nowy hełm pobity miedzią, krzyż wieńczący. 1998 konserwacja fresku Ukrzyżowania w krypcie ; ⇒ 2000-2001 remont dachu - więźb nad nawą i prezbiterium (wieniec betonowy, wzmocnienie drewnianych belek konstrukcją stalową, częściowe ich zastąpienie, wymiana części zniszczonych, zabezpieczenia trójstronne drewna) ; remont szczytów, opierzenie miedzią ; nowe pokrycie dachów - dachówka ceramiczna Rupp Ceramika ; ⇒ 2002-3 nowy masywny strop i dach nad kaplicą św. Maksymiliana. Remont dachu, n. pokrycie i opierzenie miedzią pn. kaplicy - kruchty		19. Stan zachowania (fundamenty, ściany zewnętrzne, ściany wewnętrzne, sklepienia, stropy, konstrukcje dachowe, pokrycie dachu, wyposażenie i instalacje) : <ul style="list-style-type: none"> • Fundamenty stabilne, ceglane mury obwodowe w stanie dobrym, bez większych spękań, choć mocno zawilgocone w przyziemiu oraz w kryptach i ogólnie w podziemiu ; występujące lokalnie przed 2000 rokiem spękania koron murów - zlikwidowane przy okazji remontu dachu ; • Tynki zewnętrzne w stanie względnie dobrym, za wyjątkiem odparzonych fragmentów na nowej zakrystii i ubytków w wieży ; wewnętrzne tynki np. na sklepieniach lokalnie zawilgocone w 2002 r. podczas remontu dachu, skorodowane ; zniszczona również warstwa malarska na ich powierzchni ; • Sklepienia kruchty, nawy, prezbiterium i zakrystii w stanie dobrym ; • Konstrukcja dachowa – drewniana więźba w stanie bardzo dobrym (nowa) ; • Pokrycie dachów w stanie dobrym, opierzenia, zwłaszcza wieży – lokalnie miernym, kwalifikującym do napraw bądź wymiany. Pozostałe opierzone miedzią podczas ostatnich remontów ; • Wnętrze – zawilgocone tynki w przyziemiu tak prezbiterium jak i korpusu ; wysolenia, zniszczenia struktury tynków i warstw malarskich. Kościół wymaga ponownego malowania, zwłaszcza naw bocznych • Instalacje – odgromowa, elektryczna – w stanie dobrym. Ogrzewanie z lokalnej kotłowni – sprawne 	
20. Najpilniejsze postulaty konserwatorskie : <ul style="list-style-type: none"> ○ Osuszenie podziemi oraz przyziemia kościoła i klasztoru ; ○ Dokończenie remontu konstrukcji wieży ; ○ Nowa kolorystyka wnętrz, poprzedzona badaniem konserwatorskim stratygrafii tynków, celem ustalenia pierwotnej kolorystyki, sondaże korpusu na obecność polichromii. Decyzja w kwestii pozostawienia pseudobarokowej polichromii sklepień prezbiterium z lat 20-tych XX w. Konserwacja malowideł w sklepieniach nawowych ; ○ Likwidacja rażących złoczeń detalu rzeźb służek w prezbiterium, przywrócenie koloru pierwotnego, ew. konserwacja reliktyw. 			

21. Akta archiwalne (rodzaj akt, numer i miejsce przechowywania) :

ŹRÓDŁA, ŹRÓDŁA OPRACOWANE :

Böhme J.E. *Diplomatische Beiträge zur Untersuchung der schlesische Rechte und Geschichte*, Berlin 1770

Codex diplomaticus Silesiae, Breslau Bd. I – XXXIII, 1857 – 1928

Jungnitz J. *Visitationen berichte der Diözese Breslau Archidiakonats Oppeln*, Breslau

Katalog dokumentów przechowywanych w archiwach państwowych Dolnego Śląska, oprac. R. Żerelik, Wrocław 1998

Regesty Śląskie, oprac. K. Bobowski, M. Cetwiński, J. Gilewska - Dubis, Wrocław 1983

W katalogu „*Die Bau und Kunstdenkmäler des Stadt Oppeln*” Schiedlausky’ego z 1939 r. - opracowana pełna baza źródłowa i archiwalna dla kościoła Franciszkanów ; jednakże akta archiwalne w większości zaginęły w czasie wojny, uległy zniszczeniu lub rozproszeniu.

23. Źródła ikonograficzne i fotografie (rodzaj, miejsce przechowywania, sygnatury) :

- Valentin von Saebisch, „Zamek i miasto od zachodu” rysunek z 1608 r.

- „Widok ogólny od zachodu” litogr. reprodukowana w monografii F. Idzikowskiego

- Friedrich Bernhard Werner, *Silesia In Compendio seu Topographia*, 1750, rysunek piórkiem, 27,4 x 31,4 „Widok ogólny od zachodu (plan – widok)” -

Biblioteka Uniwersytecka we Wrocławiu, Gabinet Rękopisów, IV F 113 b

- „Oppeln” Widok ogólny od zachodu. Miedzioryt 5,6 x 22 cm Johanna Davida Schleuena wg. rysunku F. B. Wenera, 1747, [w:] *Das Fürstentum Oppeln in Oberschlesien*, Berlin 1747 ; Biblioteka Uniwersytecka we Wrocławiu, Gabinet Kartograficzny, sygn. 2478 – IV - B

Fotografie ze zbiorów dawnego konserwatora zabytków Prowincji Śląskiej Günthera Grundmanna ; obecnie w opolskim WUOZ

Fotografie własne ze zbiorów WUOZ, tzw. Fototeka

22. Bibliografia :

Chorwat J. *Księstwo opolskie i jego podziały...*, Rzeszów 2000

tenże *Mauzoleum Książąt Opolskich w średniowieczu (1309–1532)* [w :] *Opolski Rocznik Muzealny*, T. XV, 2004 r.

Dziewulski W., Hawranek F., *Opole – monografia miasta*, 1975

Frankiewicz E. *Freski i malowidła ściennie w budowlach opolskich franciszkanów*” [w:] *Kwartalnik Opolski*” 1959

Frankiewicz E. *Kaplica Piastowska w Opolu*

Hanulanka D. *Sklepienia późnogotyckie na Śląsku*. W-w 1971

Idzikowski F. *Geschichte der Stadt Oppeln*, Oppeln 1863

Katalog Zabytków Sztuki w Polsce, tom VII, zeszyt 11

Lutsch H. *Schlesien Kunstdenkmäler*

Popłonyk U. *Opole (Śląsk w zabytkach sztuki)* Wrocław 1970

Schiedlausky G. *Die Bau und Kunstdenkmäler des Stadtkreises Oppeln*, Breslau 1939

Secomska K. *Freski w opolskiej kaplicy piastowskiej* RHS, XXI (1995) s. 107-180

24. Uwagi różne : Kościół w okresie powojennym był poddawany wielu przekształceniom, zmierzających do zatarcia mało na ogół wartościowych elementów neogotyckiej fazy stylowej. Dziś może czas zweryfikować fazę powojenną – np. część wystroju eklektycznego lat 50-tych XX w. – na rzecz konsekwentnego odkrywania i ekspozycji cennych elementów historycznych (w oparciu o wszechstronne badania naukowe świątyni).

25. Wypełnił :

mgr Dariusz Stoces,

data : PG VI - IX 2005 r.

26. Sprawdził

data

27. Załączniki

wkładki nr 1 - 2

Miejscowość	Obiekt (nazwa jak w karcie)	Zawartość wkładki (nazwa obiektu lub materiału uzupełniającego)
OPOLE	KOŚCIÓŁ FRANCISZKANÓW	c.d. pkt. 12-go (historia) i 13-go (opis)

Cd. pkt. 12 : Koniec XV w. budowa wieży w pn. narożniku między prezbiterium a nawą, sięgającej do gzymsu koronującego korpusu. Pocz. XVI w. - przekształcenie przyziemia wieży w kaplicę grobową Prószkowskich ; w niej pochowany Jan Prószkowski starosta opolski, zm. 1508. W 1 ćwierci XV w. zbudowana pd.- zachodnia kaplica gotycka (obecnie p.w. św. Maksymiliana). W niej zachowane fragmentarycznie freski Mistrza z Brzegu. W 2 poł. XV w. lub w pocz. XVI w. wzniesienie dwóch kaplic przy korpusie od strony północnej (dzisiejszych krucht). W 1 połowie XVI w. remonty sklepień. W czasie reformacji kościół zaniedbany, opuszczony przez zakonników. W 1615 wielki pożar miasta niszczy dach kościoła. Wtedy, lub w 1682 po kolejnym pożarze wymurowanie nowych renesansowych szczytów. W XVII wieku budowa kaplicy chrzcielnej, obecnie p.w. Najświętszego Sakramentu. Po pożarze z r. 1739 odbudowa zniszczonych sklepień nawy w formie barokowej. Odbudowa rozpoczęta w 1740 i w tymże roku nakrycie kościoła i klasztoru dachami ; drobniejsze prace, min. w 1746 otynkowanie zewnętrznych ścian kościoła. 1799 naprawa ceramicznego dachu kościoła.

W roku 1810 nastąpiła sekularyzacja i przejęcie klasztoru przez władze miejskie ; w 1811 roku przekazanie kościoła gminie ewangelickiej. 1813-14 w kościele rosyjski lazaret i magazyn ; po zniszczeniach – gruntowny remont w latach 1828 -31 : wbudowanie empor, podwyższenie posadzki prezbiterium, przebicie okna w ścianie wschodniej i powiększenie pozostałych, nowa posadzka korpusu ; w l. 1860-67 odnowienie i malowanie wnętrza; 1890-91 nowy wystrój wnętrz, min. rekonstrukcja maswerków, budowa wspólnego dachu nad kaplicami gotyckimi od pn. i kopuły z latarnią nad baptysterium ; 1899 r. podwyższenie wieży, nakrycie jej neobarokowym hełmem. Wtedy też zniesienie i ponowna rekonstrukcja szczytu wschodniego. W latach 20-tych nowa polichromia na sklepieniach nawy.

Po 1945 kościół znów w posiadaniu Franciszkanów, którzy prowadzą odbudowę po zniszczeniach wojennych, zmieniają wystrój na neobarokowy a w latach 1967-72 prowadzą regotycyzację architektury, min. usuwając tynki, odtwarzając fryzy ceglane, przywracając gotycki układ wnętrza kaplicy św. Maksymiliana poprzez likwidację schodów na chór.

Cd. pkt. 13 :

Kopuły zakrystii, kaplicy Najświętszego Sakramentu i hełm wieży pobite blachą miedzianą na rąbek stojący (w zakrystii prawdopodobnie użyta blacha cynkowa). Pulpitowe dachy północnych krucht i krużganku południowego kryte papą na deskowaniu. Miedziane rynny i rury spustowe oraz opierzenia parapetów, gzymsów, murów ogniowych, attyk itp. łącznie z pokryciem obelisków dekorujących szczyt wschodni.

Schody : granitowe, kilkustopniowe schody jednobiegowe do krucht północnych (dawnych kaplic) ; z murowanymi ściankami bocznymi, nakrytymi kamiennymi płytami, w których osadzone proste poręcze z rur metalowych. Z krużganka północnego zejście jednobiegowymi schodami murowanymi do podziemi i krypt pod prezbiterium. W kaplicy Prószkowskich ceglane schody zabiegowe w grubości muru, z żelazną poręczą, prowadzące na wieżę i poddasze (przed 1945 r. także na północną emporę). W wieży drewniane schody zabiegowe, z pośrednimi podestami ; na wyższych kondygnacjach drabiniaste z belkami policzkowymi.

Posadzki : w podziemiach posadzki ceglane, z cegieł na sztorc (w ścianach eksponowane płytki ceglane z pierwotnej posadzki prezbiterium). W korpusie nawowym kwadratowe płyty kamienne ze szlifowanego wapienia, w prezbiterium płyty z szarego marmuru układane w karo, w kaplicy św. Anny posadzka z kwadratowych płyt wapiennych, w kaplicy św. Maksymiliana posadzki po w części z żyłkowanego marmuru, po części z lastrico.

Otwory : większość otworów okiennych powiększonych i zmienionych w XIX w., następnie regotycyzowanych po 1945. W krypcie małe okna o wykrojach zbliżonych do kwadratów. W prezbiterium okna o łuku ostrym, rozglifione – wewnątrz zamknięte półkoliście. Okna oratorium zamknięte odcinkowo, z

dekoracją balaskową ław podokiennych. W korpusie zewnętrzne wykroje węgarów ostrołuczne, od środka półkoliste. W kaplicy św. Maksymiliana okna na parterze zamknięte półkoliście, na piętrze prostokątne w opaskach uszaty. Okna zachodnie kaplicy św. Anny zamknięte półkoliście. W kaplicy Prószkowskich w przyziemiu okno o łuku ostrym. W zachodnim szczycie niewielkie oknaprostokątne doświetlające strych. W oknach kościoła przeważnie konstrukcje stalowe wypełnione witrażami. Na piętrze kaplicy św. Maksymiliana okna skrzynkowe. Otwory drzwiowe zewnętrzne – półkoliście zamknięte szerokie wejścia główne ; w nich drzwi dwuskrzydłowe z witrażowymi nadświetlami. Przed 1945 istniały wejścia do : kaplicy chrzcielnej i Prószkowskich, obecnie zamurowane. Otwory drzwiowe wewnętrzne - do kaplic otwory zamknięte półkoliście. Wyjątkiem zakrystia, gdzie w ostrołucznej niszy otwór drzwiowy zamknięty odcinkowo. W nich przeważnie drzwi dwuskrzydłowe, płycinowe, oszklone.

RZUT : kościół związany od południa z budynkiem klasztoru, obejmującym kaplicę św. Anny ; trzyprzęsłową, nakrytą sklepieniem sieciowym, usytuowaną poprzecznie do osi korpusu nawowego. Korpus 3 –nawowy, z nawą środkową szerszą niż boczne, wydzieloną rzędem czworobocznych filarów. 4-przęsłowy z kwadratowymi przęsłami nawy głównej i prostokątnymi naw bocznych. Zachodnia ściana szczytowa korpusu ustawiona skośnie w stosunku do osi głównej kościoła, ujęta z boków jednouskokowymi szkarpami, zlicowanymi z elewacją. W zachodniej części korpusu empora muzyczna, wsparta na parze filarów, między którymi arkady.(przed 1945 dostępny schodami zabiegowymi z kaplicy św. Maksymiliana, dziś zlikwidowanymi). Korpus z kaplicami dostawianymi w XV, XVI i XVII wieku ; od południa przy zachodnim narożniku korpusu kaplica św. Maksymiliana, prostokątna, dwuprzęsłowa, ze sklepieniem krzyżowo-żebrowym. Od północy para kaplic XV-wiecznych wstawionych między przypory ; zachodnia, dawniej p.w. Ukrzyżowania – prostokątna, ze sklepieniem gwiaździstym, wschodnia niemal kwadratowa ze sklepieniem krzyżowo-żebrowym ; przy nich we wschodniej części korpusu XVII-wieczna kaplica Najświętszego Sakramentu - na planie kwadratu, nakryta kopułą. Kaplice północne połączone z sobą. W narożniku między korpusem z prezbiterium wieża na planie kwadratu, mieszcząca kaplicę Prószkowskich. Prezbiterium wydłużone, zamknięte prosto, 4-przęsłowe, oszkarpowane. W narożnikach przypory przekątniowe. Od południa skarpy zniesione, dobudowane nowsze fragmenty jak zakrystia, północny krużganek. Wewnątrz prezbiterium sklepienie krzyżowo-żebrowe.

BRYŁA : korpus nawowy o masywnej bryle z trójkątnymi szczytami, szerszy i wyższy niż prezbiterium, nakryty dachem siodłowym. Korpus i prezbiterium wsparte od północy jednouskokowymi przyporami. Korpus z dostawioną od południa kaplicą św. Maksymiliana, oszkarpowaną, nakrytą dachem pulpitowym. Oś kaplicy równoległa do osi korpusu. Również do południa, bliżej części środkowej, objęta budynkiem klasztoru, przylega do kościoła kaplica św. Anny – o osi prostopadłej. Do północnej elewacji dostawiony rząd kaplic – zachodnie zblokowane, z dachem pogrążonymi, wschodnia Najświętszego Sakramentu nakryta dachem kopulastym z latarnią. Wieża 5-kondygnacyjna, z dolną częścią czworoboczną – do wysokości gzymsu koronującego ; wyżej trzy kondygnacje na planie ośmioboku, całość nakryta neobarokowym hełmem z latarnią i kopułą.

ELEWACJA ZACHODNIA : ukośnie ścięta względem korpusu, na cokole, 3-osiowa, flankowana jednouskokowymi szkarpami zlicowanymi z elewacją. Okno środkowe z łukiem ostrym, rozglifione, zablokowane ; z wytykowaną blendą. Okna boczne węższe, silniej rozglifione, wypełnione witrażami. Pod szczytem zaakcentowanym odsadzką – ceglany fryz rombowy (rekonstruowany na wzór zachowanego oryginalnego fragmentu, lecz w niewłaściwym miejscu – historycznie nie było tam fryzu). Szczyt trójkondygnacyjny, dzielony arkadowymi blendami z nałożonymi uproszczonymi pilastrami, dźwigającymi bogato profilowane gierowane gzymsy. Okonturowany spływami wolutowymi , zwieńczony trójkątnym naczółkiem z krzyżem.

ELEWACJA PÓLNOCNA : kilkuelementowa, złożona z korpusu, wieży i prezbiterium. Korpus 4-osiowy, z dostawionym od frontu rzędem kaplic, rozczłonkowany jednouskokowymi szkarpami. Okna z łukami ostrymi, rozglifione, wypełnione witrażami. Przypory w górnych partiach połączone podsklepieniami arkadami odcinkowymi ; szkarpy, arkadowanie i profilowany gzyms koronujący - otynkowane. Pomiedzy przypory wstawione dawne kaplice gotyckie, obecnie kruchty z parą wejść do kościoła, zblokowane i objęte wspólnym nowszym budynkiem z k. XIX wieku – dwuosiowym, cd. wkładka nr 2

Miejscowość OPOLE	Obiekt (nazwa jak w karcie) KOŚCIÓŁ FRANCISZKANÓW	Zawartość wkładki (nazwa obiektu lub materiału uzupełniającego) cd. opisów
-----------------------------	---	--

rozcłódkowanym uproszczonymi pilastrami, dźwigającymi wydatny profilowany gzyms i poziomą ściankę attyki. Do wejść w głębokich niszach zamkniętych półkoliście, obramionych profilowanymi opaskami prowadzą kamienne schodki. Drzwi masywne, dwuskrzydłowe, z nadświetlami. Od wschodu połączone z kruchtami dawne baptysterium; bryła o tej samej wysokości, lecz wyładowana silniej w stronę ulicy. Na cokole, z narożami opiętymi parami uproszczonych pilastrów, dźwigających belkowanie i wydatny profilowany gzyms. Pośrodku prostokątna blenda obramiona uszatą opaską z kroplami, zawierająca plastycznie opracowany emblemat Franciszkanów. Kaplica nakryta kopulastym dachem, spłaszczonym nieco z góry, z miętko, wklęsłe wyprofilowanymi połaciami; zwieńczona smukłą latarnią przeprutą wąskimi, zamkniętymi półkoliście okienkami, nakryta kopułką z krzyżem. Wieża z kaplicą Prószkowskich w dolnej kondygnacji. 1-osiowa, 5-kondygnacyjna, do poziomu gzymsu koronującego korpusu – czworoboczna, wyżej ośmioboczna, z neobarokowym hełmem. W dolnej partii korpus wieży opięty w narożach lizenami. U dołu prostokątne okno doświetlające kaplicę, powyżej wysokie, wąskie okno z łukiem ostrym, do połowy zablokowane. Wysokość ośmiobocznych kondygnacji nierówna, dolna niższa niż pozostałe. Narożniki opięte parami uproszczonych pilastrów, dźwigających w najniższej kondygnacji bezpośrednio gzyms kordonowy, w wyższych belkowania i profilowane gzymsy kordonowe. Okna zamknięte półkoliście. Hełm u podstawy baniasty, lekko spłaszczony, z latarnią ażurową z arkadkami, zwieńczony kopułką z iglicą i krzyżem. Prezbiterium 3-osiowe, na niskim cokole, w którym kwadratowe okienka krypt. Okna ostrołukowe, dwudzielne, rozglifione, rozmieszczone nieregularnie, rozdzielone szkarpmi, które niższe niż w korpusie, sięgające kluczy łuków okiennych. W oknach neogotycka kamieniarka; laskowania i maswerki skomponowane w oparciu o motyw trójliścia. Nad oknami ceglany fryz rombowy i uproszczony otynkowany gzyms koronujący.

ELEWACJA WSCHODNIA : 1-osiowa, na cokole, ujęta jednouskokowymi szkarpmi przekątniowymi. Na głównej osi duże trójdzielne okno zamknięte łukiem ostrym, rozglifione, ze spadzistym parapetem. Wypełnione rekonstruowaną neogotycką kamieniarką; laskowaniem i maswerkiem czworolistnym. Pod bogato profilowanym gzymsem koronującym, wydzielającym trójkątny szczyt - pas fryzu rombowego. Szczyt rekonstruowany w k. XIX wieku - symetryczny, 5-osiowy, dwukondygnacyjny, okonturowany spływami wolutowymi. Kondygnacje rozdzielone profilowanym, gierowanym gzymsem. Rozcłódkowany uproszczonymi pilastrami; kondygnacje akcentowane obeliskami. Zwieńczony trójkątnym naczółkiem z krzyżem.

ELEWACJA POŁUDNIOWA : kilkuelementowa, złożona z prezbiterium z dostawionymi nowszymi budynkami zakrystii i skrzydła krużganka oraz korpusu z kaplicami św. Anny i Maksymiliana. Prezbiterium 2-osiowe, między oknami przypora. Okna wykrojone w łuki ostre, dwudzielne, z rekonstruowaną neogotycką kamieniarką – laskowaniami i maswerkami z motywem trójliścia. Duże partie prezbiterium przysłonięte przez zakrystię – budynek wzniesiony w formie nawiązującej do baptysterium, o podobnych proporcjach i podziałach; różnicę stanowi latarnia, nie murowana lecz ażurowa, z arkadkami. Przylega do niej od zachodu piętrowe skrzydło krużganka – odbudowane po 1945 w formie powtarzającej zachowane krużganki oryginalne; zamknięte półkoliście otwory w parterze, na piętrze okna prostokątne, obramione opaskami uszatymi z kroplami; osie rozdzielone przyporami z charakterystycznym kształtem wklęsłych okapników. Korpus 3-osiowy, z oknem zachodnim przysłoniętym dachem kaplicy św. Maksymiliana. Pomiedzy parą okien od wschodu, ostrołucznych z obniżoną strzałką – przypora zatopiona w dolnej części w budynku klasztoru. Elewacje otynkowane. Od zachodu dostawiona kaplica św. Maksymiliana, trzyosiowa, piętrowa, opięta przyporami do poziomu II kondygnacji., nakryta dachem pulpitowym. Okna parteru z wykrojami półkolistymi, pięterka prostokątne, obramione wąskimi opaskami uszatymi, z kroplami. Wejście do kaplicy wydzielone półkoliście ustawionym murem, oddzielającym je od dziedzińca klasztorowego, złączonym z murem zewnętrznym okalającym założenie – w którym XIX-wieczna klinkierowa bramka.

WNĘTRZA : pod prezbiterium krypta z grobami książąt piastowskich i zakonników, zaadaptowana i udostępniona 1950-59, obejmująca komory połączone korytarzem o charakterze obejścia, sklepienie kolebką odcinkową; pośrodku książęca (zapewne ?) krypta grobowa z XIV-wiecznym freskiem Ukrzyżowania,

po jej bokach dwa pomieszczenia ze sklepieniami wspartymi na czworobocznych filarach. Prezbiterium wczesnogotyckie ; wydłużone, zamknięte prostą ścianą z zablokowanym dużym oknem za ołtarzem, 4-przęsłowe, nakryte sklepieniami krzyżowo-żebrowymi, spływającymi na smukłe słupki przyściennie (w 2 przęsle od wschodu brak żebrow). Żebra ceglane o profilu gruszkowym, w 1 i 3 przęsle od wschodu kamienne tarczowe zworniki. Słupki sięgające połowy ścian, z wielobocznymi ceglanymi trzonami, na wielobocznych zaokrąglonych wspornikach, z kamiennymi kapitelami pokrytymi plastycznie opracowaną rzeźbiarską dekoracją floralną. Od południa przejście do zakrystii w głębokiej niszy zamkniętej łukiem ostrym ; w niej nowsze drzwi jednoskrzydłowe, płycinowe, zamknięte odcinkowo. Na tejże ścianie południowej para okien dawnego oratorium ; na wydatnych gzymsach wspartych konsolkami, z ozdobnymi balaskami w ławach podokiennych, zamkniętych odcinkowo, w profilowanych opaskach. Korpus halowy, trzynawowy, ze sklepieniami barokowymi (1726) kolebkowo - krzyżowymi ; nawa główna wyodrębniona rzędami wysmukłych filarów o przekrojach prostokątnych ; na cokołach, opiętych pilastrami z kapitelami kompozytowymi o dekoracji regencyjnej (woluty akantowe, muszle), dźwigających odcinki belkowania. Filary połączone górą pasami wydatnych gurtów. Pola sklepienne z dekoracją malarską z lat 1921-23 C. Leszczyńskiego, z neobarokowym motywem roślinnym. Tęcza zamknięta łukiem ostrym, lekko przesunięta względem osi nawy. Nawy boczne wąskie, z oknami rozglifionymi, z zamknięciami przekształconymi od wewnątrz na półkoliste. Nakryte sklepieniami, których spływy przy ścianach zewnętrznych oparte na wspornikach w formie wolutowych konsol. W nawie północnej para eklektycznych, wykonanych w tynku przez F. Janoszkę portali z lat 50-tych, prowadzących do krucht (zachodni ujęty parą pilastrów, zwieńczony przerwany naczółkiem, w którym kartusz ze sztukatorską dekoracją z emblematem Franciszkanów. Wschodni skromniejszy, ujęty zdwojonymi pilastrami, zwieńczony profilowaną archiwoltą z motywami klasycystycznymi, kartuszem i girlandami). Dalej ku wschodowi wejście do kaplicy Najświętszego Sakramentu, dawniej chrzcielnej, obramione bogatym barokowym portalem z manierystyczną kratą. W ścianie wschodniej blisko narożnika wejście do kaplicy pod wieżą – grobowej Prószkowskich ; zamkniętej półkoliście, wypełnionej XVII-wieczną kratą. Nawa południowa o architekturze analogicznej, pośrodku wejście do kaplicy św. Anny, obramione ozdobnym portalem z lat 50-tych XX w. (otwór zamknięty półkoliście, ujęty pilastrami, z płaskorzeźbą heraldyczną w nadświetlu, zwieńczony archiwoltą z wazonem i girlandą ; w nim drzwi dekoracyjne, płycinowe, zdobione rozetami). W zachodniej części korpusu nawowego barokowa empora muzyczna (3 ćw. XVIII w., wsparta na parze filarów i 3 półkolistych łukach arkad ; z ozdobną wklęsło-wypukłą pełną balustradą z lat 30-tych XX w. Na emporze bogaty regencyjno – rokokowy prospekt organowy z ok. poł. XVIII w. odnowiony 1931 o bogatej dekoracji akantowej z kratownicami i kampanulą. Wzbogacony przez pełnoplastyczne rzeźby Królowej Saby i króla Dawida oraz muzykujących aniołów.

Wnętrza kaplic : kaplica św. M a k s y m i l i a n a przy zachodnim przęsle nawy południowej. Wzniesiona w XV w. Nakryta dwoma przęsłami sklepień krzyżowo – żebrowych. Dawniej otwarta do nawy parą ostrołucznych arkad. Do końca lat 40-tych XX w. były w niej zabiegowe schody na chór muzyczny.

Kaplica św. A n n y gotycka, z ok. 1309 r. Po 1810 przekształcona na zakrystię. 1952 – 9 przekształcenie na kaplicę – mauzoleum Piastów Opolskich i gruntowne odnowienie. Prostokątna, trójprzęsłowa, prostopadła do korpusu kościoła. Wnętrze nakryte późnogotyckim sklepieniem gwiazdzystym, 2 poł. XV w. z trzema zwornikami, z których dwa rzeźbione z orłem i rozetą ; żebra ceglane gruszkowe spływające na wieloboczne wsporniki z gzymsem i wałkiem. Okna w ścianie zachodniej zamknięte półkoliście.

Kaplica U k r z y ż o w a n i a przy drugim od wschodu przęsle nawy pn. Zbudowana zapewne pocz. XV w. Nakryta sklepieniem krzyżowo – żebrowym , z żebrami wtopionymi w ściany. Profil żebrow trapezowy, zapewne zmieniony w XIX w. (być może pod tynkiem profil wklęsłowy ceglany).

Dawna kaplica, obecnie k r u c h t a przy trzecim od wsch. przęsle nawy północnej. Zbudowana w. XV/XVI . Nakryta sklepieniem gwiazdzystym z żebrami o przekroju wklęsłowym, wtopionymi płynnie w narożniki ścian. Zwornik kamienny. Fragmenty ścian z usuniętym tynkiem dokumentują gotycki watek ceglany i fakt zbudowania kaplicy na wcześniejszych przyporach korpusu.

Kaplica N a j ś w i ę t s z e g o S a k r a m e n t u (poprzednio chrzcielna). Zbudowana XVI / XVII w. Przebudowana zapewne po pożarze 1682 r. Kwadratowa, o ściętych wewnątrz narożach , nakryta kopułą na pendentywach z latarnią . W narożach parzyste, uproszczone i załamane pilastry , pomiędzy

Miejscowość	Obiekt (nazwa jak w karcie)	Zawartość wkładki (nazwa obiektu lub materiału uzupełniającego)
OPOLE	KOŚCIÓŁ FRANCISZKANÓW	cd. opisów + reprodukcje archiwaliów - ikonografia

którymi nisze muszlowe. Portal z nawy, barokowy po 1682 r., zamknięty łukiem spłaszczonym wspartym na pilastrach, z kartuszem herbowym rodu Schlegenberg - Lilienberg w kluczu podtrzymywanym przez dwa putta, całość ujęta zdwojonymi pilastrami o kapitelach w typie kompozytowych, dźwigającymi uproszczone belkowanie z fryzem o dekoracji akantowej, przerwany wolutowy przyczółek z ozdobnym kartuszem i wazonami owocowymi po bokach. W wejściu kuta krata manierystyczna z 1 poł. XVII w. o bogatej dekoracji złożonej ze spiral zakończonych liśćmi, z groteskowymi sylwetkami.

Kaplica pod wieżą. Zaadaptowana zapewne ok. 1508 r. jako kaplica grobowa Prószkowskich. Przekształcona wewnątrz w. XVII/XVIII. Nakryta sklepieniem zwierciadlanym. Wejście z nawy pn. i okna zamknięte półkoliście, ujęte barokową dekoracją stiukową z rozetami w kluczach, płycinami, główkami puttów i motywami akantowymi; ponad wejściem kartusz z herbem Łzawa i drugim niezidentyfikowanym, ujętym bogatym obramieniem. W wejściu skośna krata XVII w.

WYPOSAŻENIE :

- w kaplicach Prószkowskich i w baptysterium kraty manierystyczne i wczesnobarokowe XVII w.;
- w kaplicy św. Anny jedyne na Śląsku Opolskim całopostaciowe pełnoplastyczne gotyckie rzeźby książąt i księżnych opolskich wykonane pomiędzy rokiem 1378 a 1382 z fundacji księcia Bolesława III, zapewne przez rzeźbiarza związanego z kręgiem parlerowskim w Pradze. Przed 1834 przeniesione z kaplicy, wmurowane w ściany prezbiterium, w 1911 za ołtarzem gł., 1952 – na miejsce, nowe tumby;
- W kopusie pod emporą muzyczną Ukrzyżowanie – obraz olejny w typie Rubensa, z pocz. XVIII w. w bogatej ramie akantowo-wstęgowej – pierwotnie zawieszony w kaplicy św. Anny;
- Płyta nagrobna Jan Prószkowski, zm. 1508 - kanclerza książąt opolskich, marmurowa – pierwotnie w kaplicy, 1925 przeniesiona na korytarz klasztorny, od 1952 roku w kaplicy Św. Anny.
- Epitafium 3 córek Daniela Scholtza burgrabiego opolskiego XVII w. – tamże, na ścianie wschodniej;
- W krypcie trumny XVII i XVIII, kilka tablic kamiennych nagrobnych i fundacyjnych.

INSTALACJE : elektryczna, odgromowa, wodno-kanalizacyjna, ogrzewanie kanałami grzewczymi z lokalnej kotłowni – w dobrym stanie, sprawne.

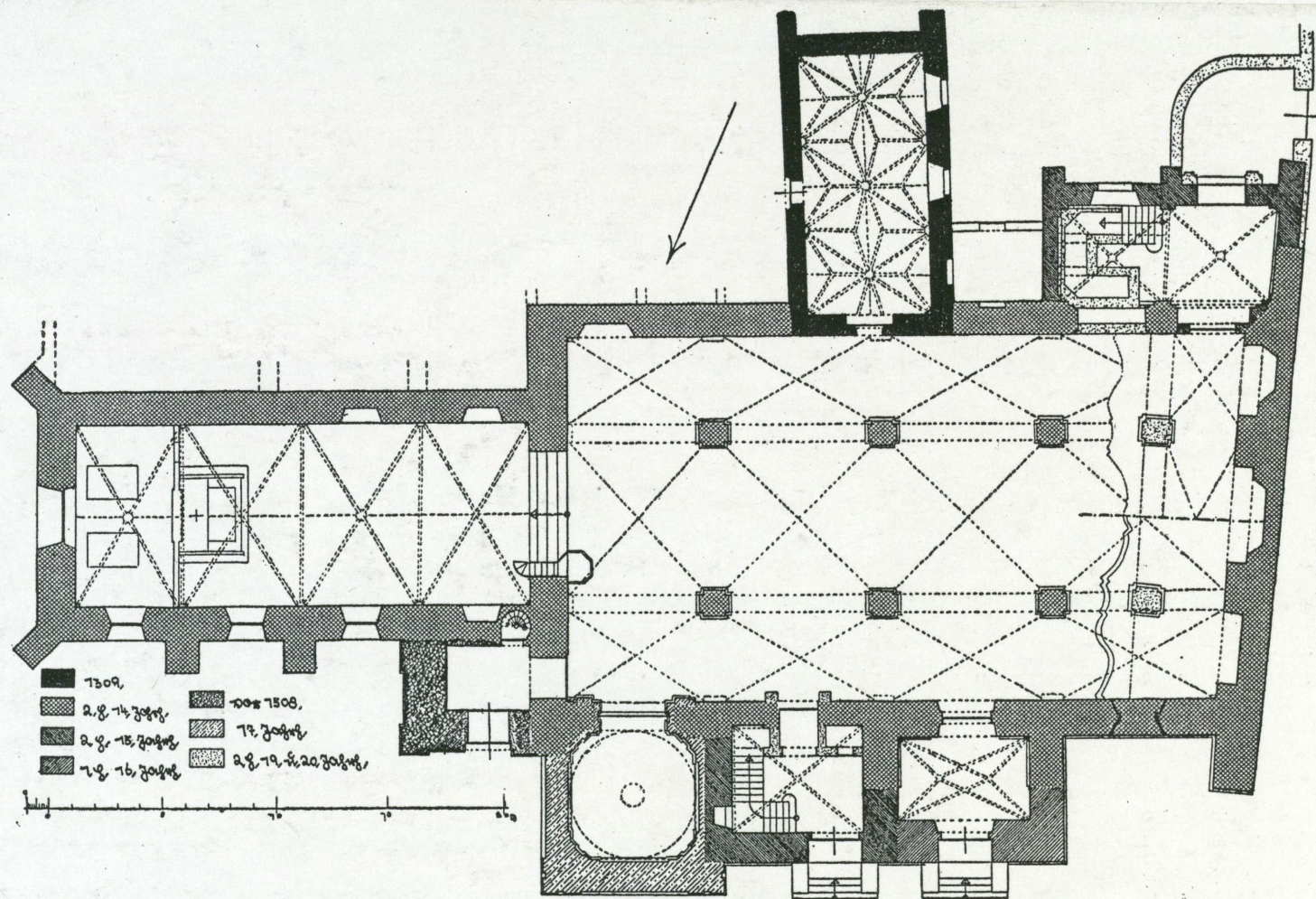

Abb. 8. Evgi. Kirche, Grundriß, Maßstab 1:300

Miejscowość

OPOLE

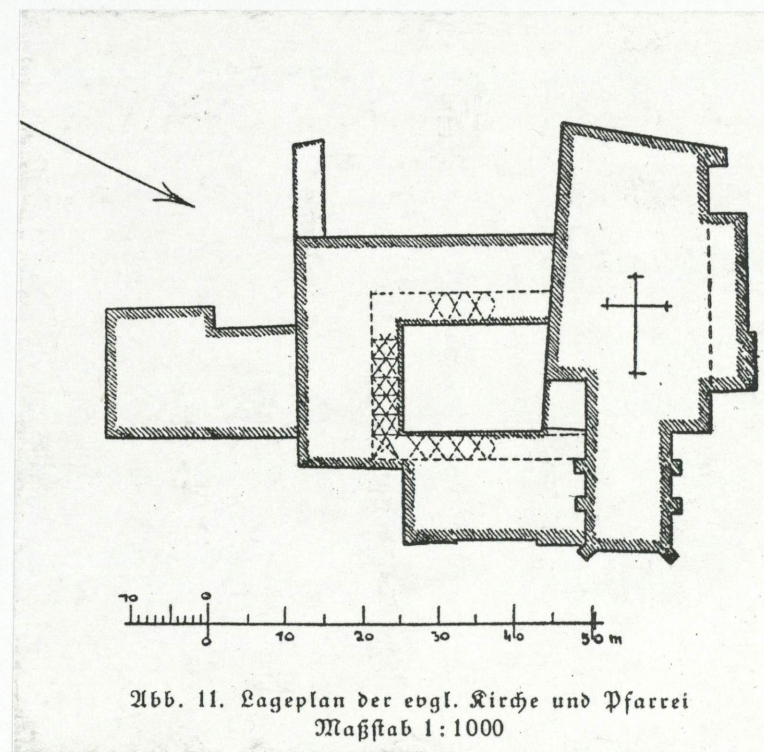
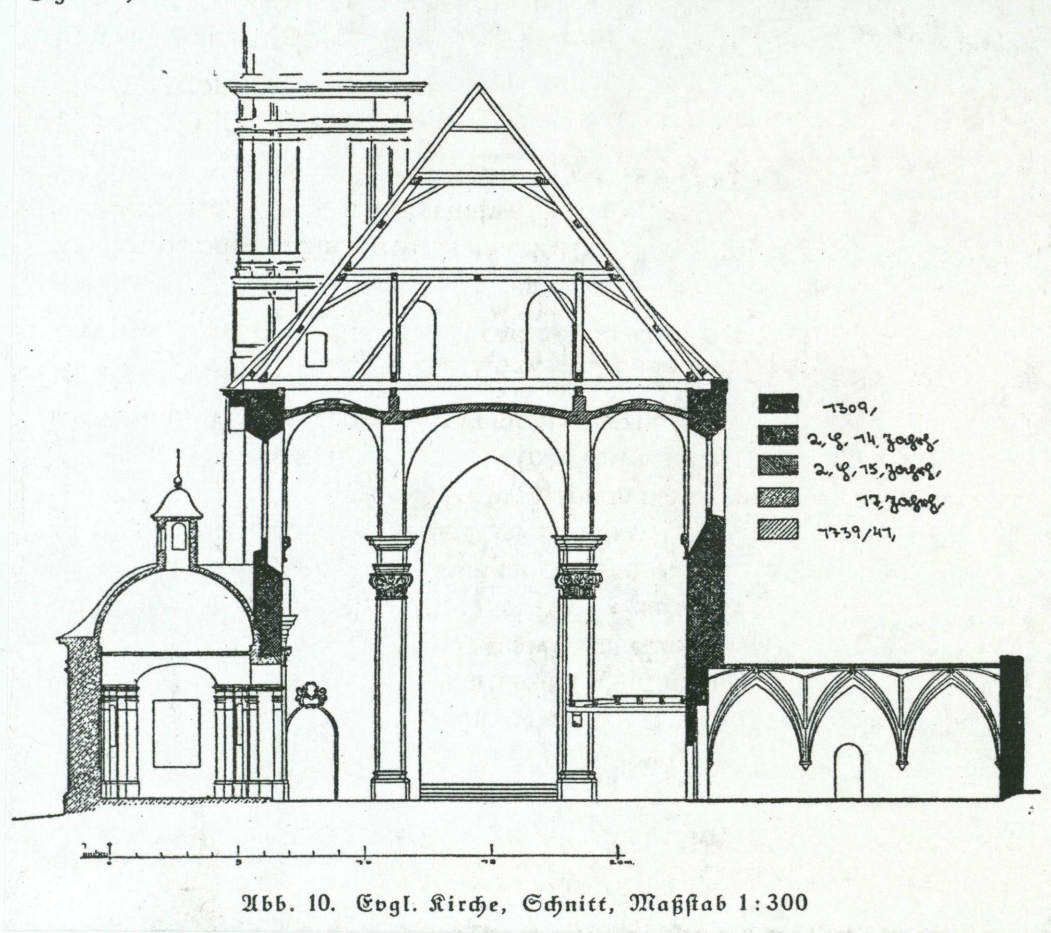
Obiekt (nazwa jak w karcie)

KOŚCIÓŁ FRANCISZKANÓW

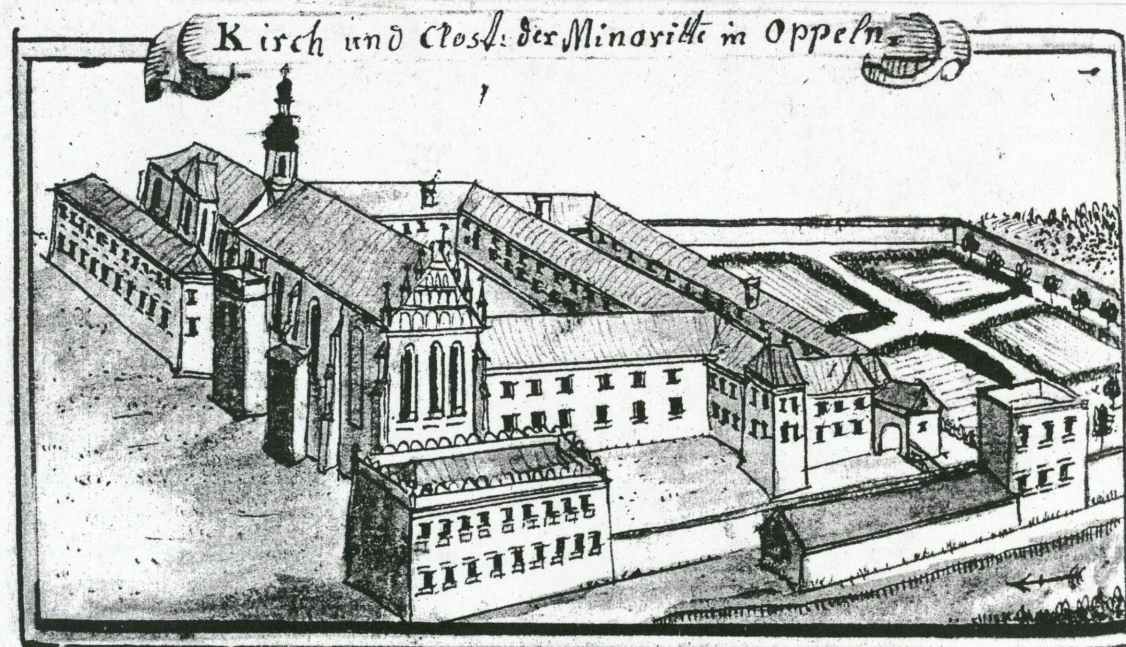
Zawartość wkładki (nazwa obiektu lub materiału uzupełniającego)

ikonografia + zdjęcia

Evgl. Kirche

Minoritten. Davon ist Luox folgendes. Anno 1473.

27. Franziskanerkloster / Klasztor franciszkanów, Friedrich Bernhard Werner, 1750

Miejscowość :

OPOLE

Obiekt (nazwa jak w karcie) :

KOŚCIÓŁ FRANCISZKANÓW

Zawartość wkładki (nazwa obiektu lub materiału uzupełniającego) :

zdjęcia

Miejscowość :

OPOLE

Obiekt (nazwa jak w karcie) :

KOŚCIÓŁ FRANCISZKANÓW

Zawartość wkładki (nazwa obiektu lub materiału uzupełniającego) :

zdjęcia

Miejscowość :

OPOLE

Obiekt (nazwa jak w karcie) :

KOŚCIÓŁ FRANCISZKANÓW

Zawartość wkładki (nazwa obiektu lub materiału uzupełniającego) :

zdjęcia

Miejscowość :

OPOLE

Obiekt (nazwa jak w karcie) :

KOŚCIÓŁ FRANCISZKANÓW

Zawartość wkładki (nazwa obiektu lub materiału uzupełniającego) :

zdjęcia

Miejscowość :

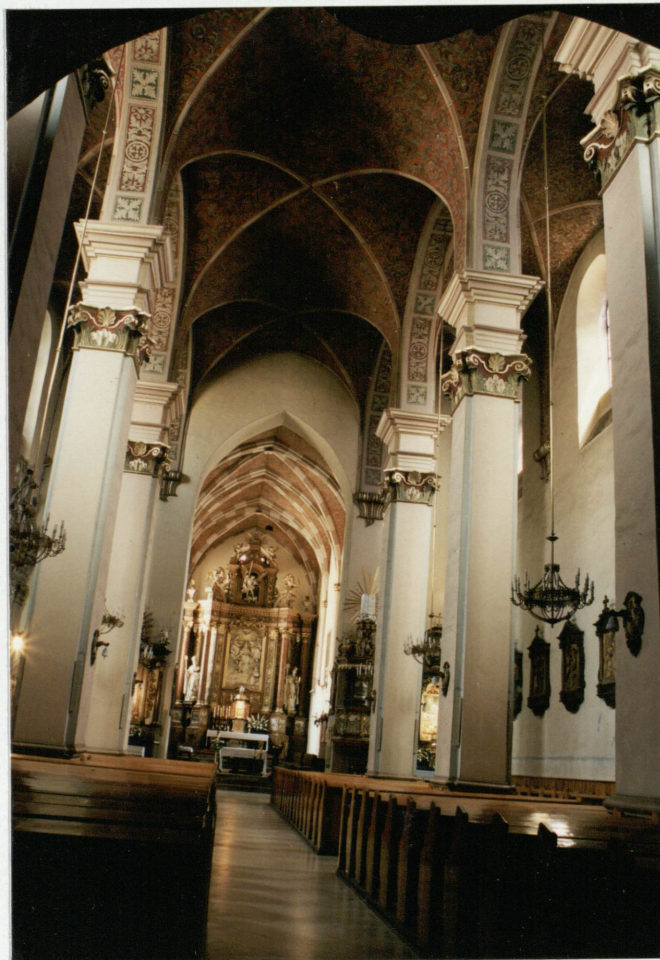
OPOLE

Obiekt (nazwa jak w karcie) :

KOŚCIÓŁ FRANCISZKANÓW

Zawartość wkładki (nazwa obiektu lub materiału uzupełniającego) :

zdjęcia

Miejscowość :

OPOLE

Obiekt (nazwa jak w karcie) :

KOŚCIÓŁ FRANCISZKANÓW

Zawartość wkładki (nazwa obiektu lub materiału uzupełniającego) :

zdjęcia

Miejscowość :

OPOLE

Obiekt (nazwa jak w karcie) :

KOŚCIÓŁ FRANCISZKANÓW

Zawartość wkładki (nazwa obiektu lub materiału uzupełniającego) :

zdjęcia

Miejscowość :

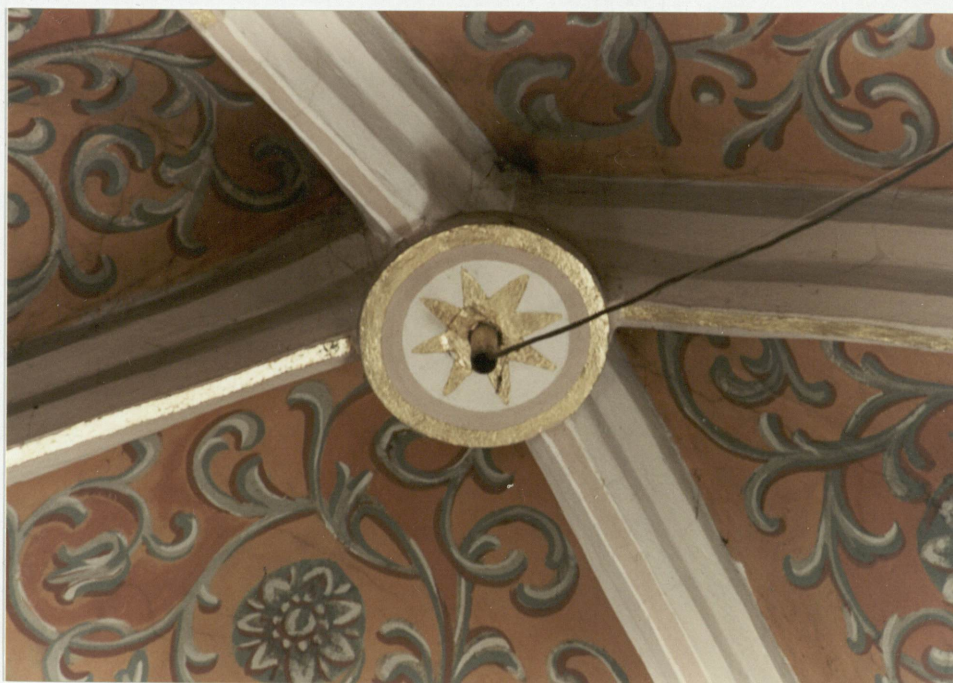
OPOLE

Obiekt (nazwa jak w karcie) :

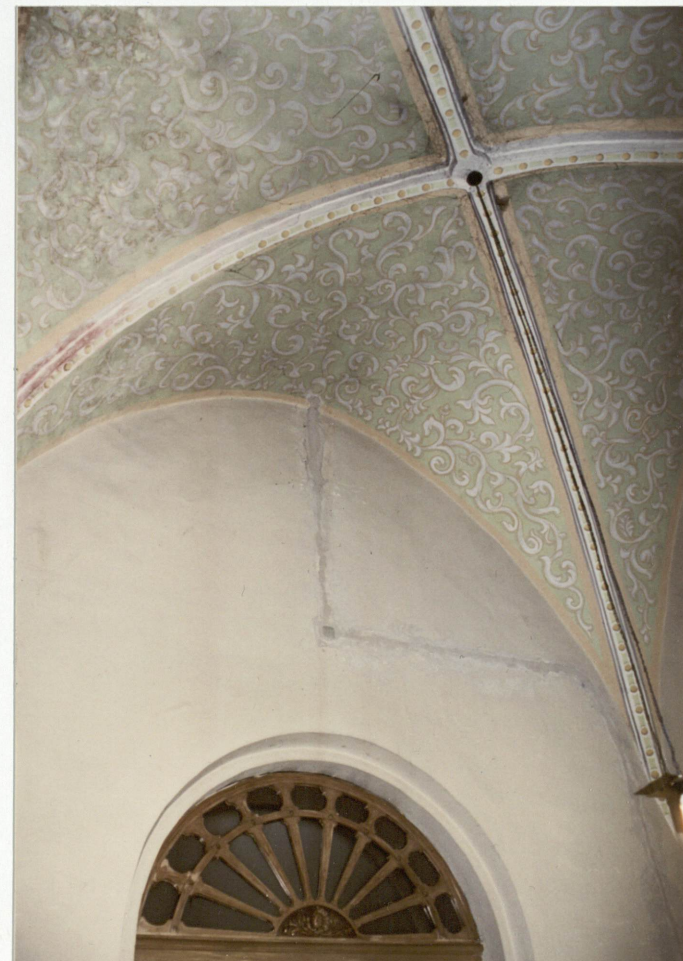
KOŚCIÓŁ FRANCISZKANÓW

Zawartość wkładki (nazwa obiektu lub materiału uzupełniającego) :

zdjęcia

Miejscowość :

OPOLE

Obiekt (nazwa jak w karcie) :

KOŚCIÓŁ FRANCISZKANÓW

Zawartość wkładki (nazwa obiektu lub materiału uzupełniającego) :

zdjęcia

Miejscowość :

OPOLE

Obiekt (nazwa jak w karcie) :

KOŚCIÓŁ FRANCISZKANÓW

Zawartość wkładki (nazwa obiektu lub materiału uzupełniającego) :

zdjęcia

Miejscowość :

OPOLE

Obiekt (nazwa jak w karcie) :

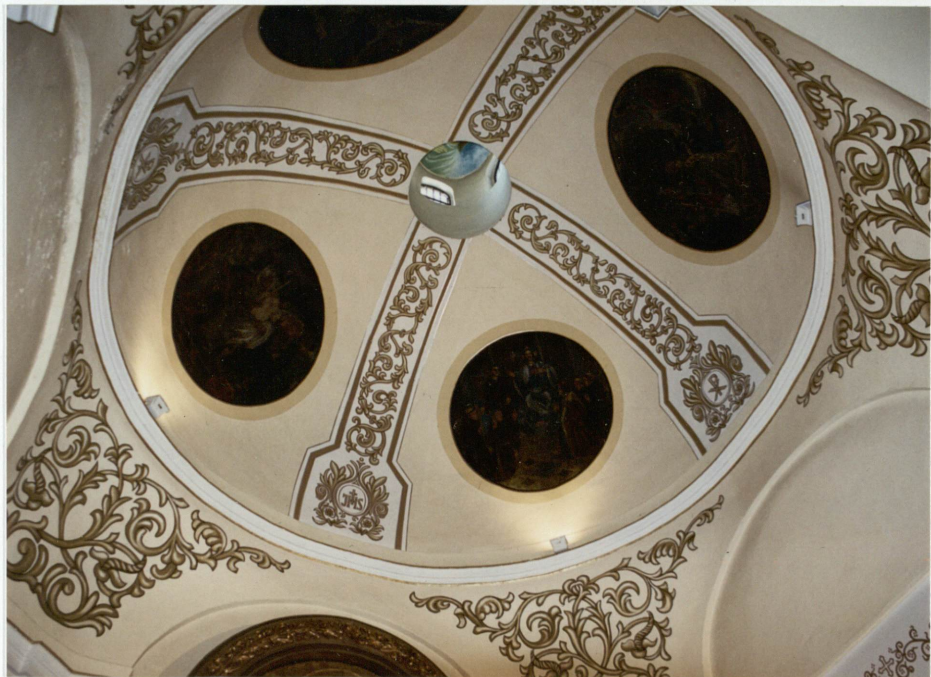
KOŚCIÓŁ FRANCISZKANÓW

Zawartość wkładki (nazwa obiektu lub materiału uzupełniającego) :

zdjęcia

Miejscowość :

OPOLE

Obiekt (nazwa jak w karcie) :

KOŚCIÓŁ FRANCISZKANÓW

Zawartość wkładki (nazwa obiektu lub materiału uzupełniającego) :

zdjęcia

Miejscowość :

OPOLE

Obiekt (nazwa jak w karcie) :

KOŚCIÓŁ FRANCISZKANÓW

Zawartość wkładki (nazwa obiektu lub materiału uzupełniającego) :

zdjęcia archiwalne, plan krypty

Miejscowość

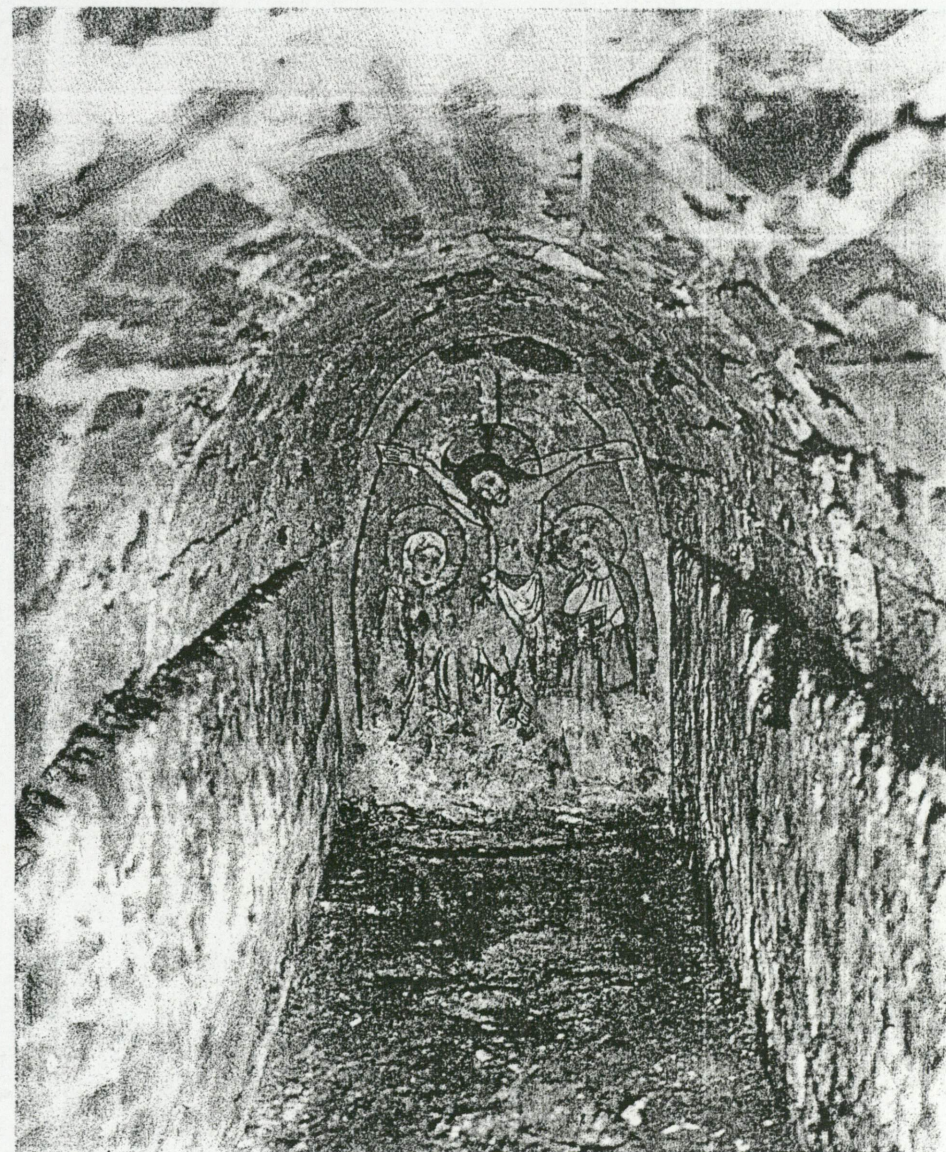
OPOLE

Obiekt (nazwa jak w karcie)

KOŚCIÓŁ FRANCISZKANÓW

Zawartość wkładki (nazwa obiektu lub materiału uzupełniającego)

zdjęcia

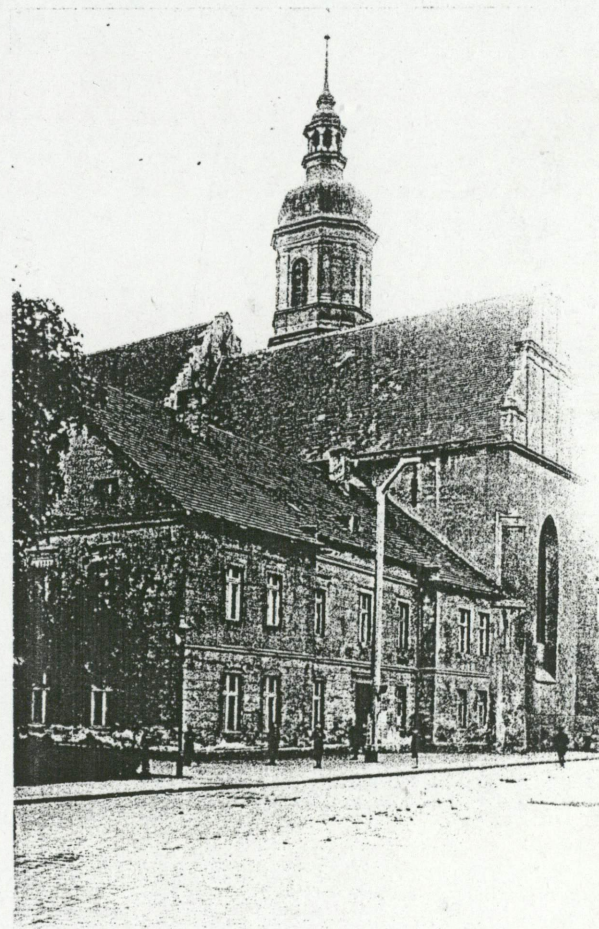
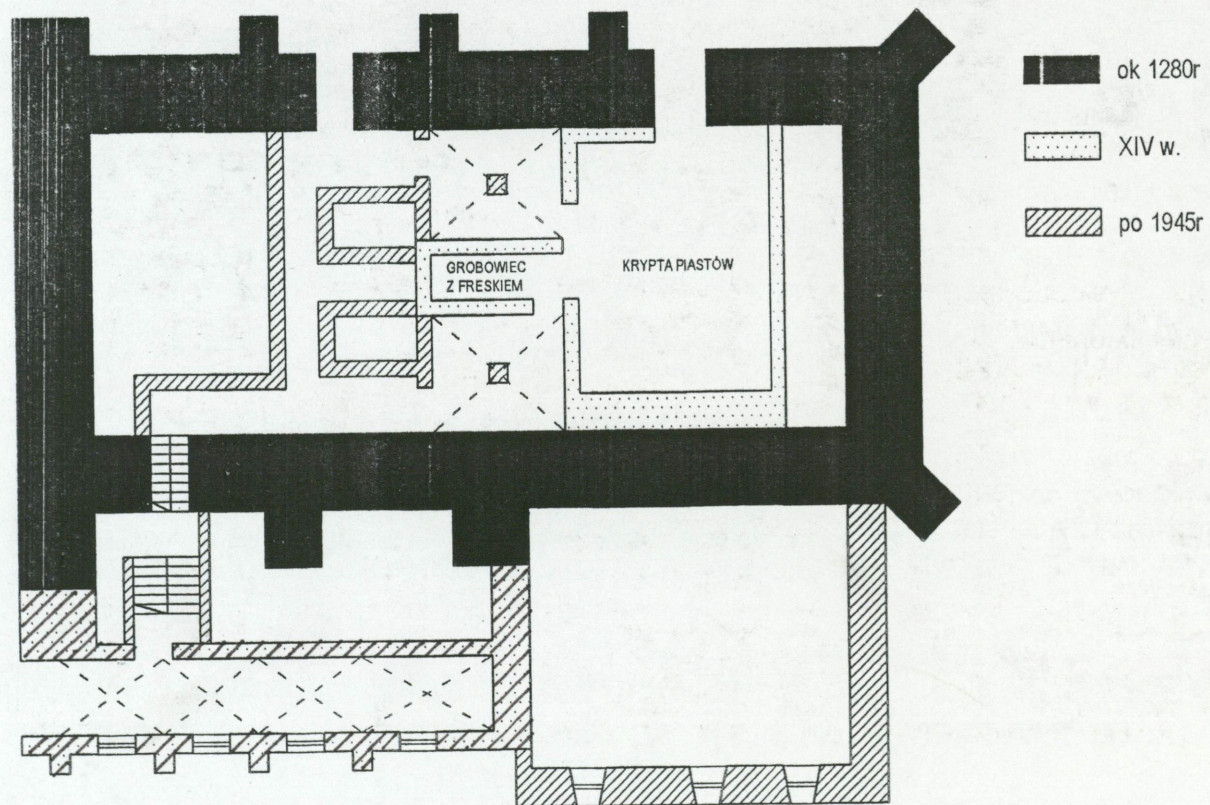

Krypta z pochówkami książąt pod prezbiterium. Rozwarstwienie chronologiczne

0 1,0m 5,0m

Miejscowość : O P O L E	Obiekt (nazwa jak w karcie) : KOŚCIÓŁ FRANCISZKANÓW	Zawartość wkładki (nazwa obiektu lub materiału uzupełniającego) : podpisy pod zdjęcia
<ol style="list-style-type: none"> 1) Ogólny widok kościoła od Młynówki ; 2) Elewacja zachodnia kościoła ; 3) Widok od pn. – zachodu ; na I planie XIX wieczny most 4) Ujęcie ogólne od pn. zachodu 5) Elewacja boczna, pn. – prezbiterium, kaplice boczne 6) Przedsionki– dawne kaplice gotyckie, w głębi kaplica Najśw. Sakramentu, wieża 7) Elewacja północna – kaplice ; 8) Prezbiterium od pn. wschodu 9) Prezbiterium od wschodu ze zrekonstruowanym szczytem ; 10) Prezbiterium od pd. wschodu, nowa (po 1945 r.) zakrystia 11) Elewacja pd.– prezbiterium z przyległym skrzydłem klasztoru 12) Ujęcie od pd. wschodu, w I planie zakrystia 13) Elewacja pd. ; skrzydło klasztoru, prezbiterium ze szkarpami 14) Elewacja Pd. – zachodnia część z kaplicą św. Maksymiliana 15) Widok elewacji zach. z Młynówki 16) Wnętrze – krypty pod prezbiterium 17) Wnętrze krypty z ceglanymi filarami 18) Wnętrze krypty z gotyckim malowidłem Ukrzyżowania ; 19) Krypty – relikty d. wystroju, płytki podłogowe ceramiczne 20) Malowidła w krypcie 21) Wnętrza krypt z filarami 22) Krypta ze szczątkami książąt 23) Krypta – okno, ceglana posadzka 	<ol style="list-style-type: none"> 24) Skrypty – typ sklepień ceglanych 25) D. kaplica gotycka, ob. przedsionek 26) Stolarka wejścia do nawy 27) Widok z nawy, min. portale do kaplic 28) Nawa boczna – pn. 29) Wnętrze nawy gł. – filary, sklepienia 30) Widok z nawy głównej na boczna pn. – filary z bogatymi głowicami, impostami 31) Z nawy na prezbiterium – widok frontalny 32) Nawa główna – ujęcie od zachodu 33) Nawa boczna, pn. ; z portalem do d. kaplicy bocznej ; 34) Nawa boczna, południowa 35) Arkady pod emporą zachodnią 36) Wnętrze – nawa północna 37) empora zachodnia – falisty parapet zbudowany w latach 30-tych XX wieku 38) Nawa główna - widok na emporę 39) Empora zbliżenie – prospekt organowy 40) Nawa środkowa – widok ku emporze 41) Przestrzeń pod emporą – sklepienie kolebkowo – krzyżowe 42) Sklepienie nad emporą ; prospekt organowy 43) Zbliżenie prospektu organowego 44) Dawne okno pd. + wejście na emporę 45) Łuk tęczy ; wnętrze prezbiterium 46) Ołtarz główny (neobarokowy z lat 50-tych XX w. 47) Prezbiterium – służki, sklepienie krzyżowo – żebrowe, łuk tęczy od wewnątrz 48) Prezbiterium ściana pn. z got. oknami 	<ol style="list-style-type: none"> 49) Prezbiterium– ściana pd.; okno gotyckie okna komunikujące z zakrystią (dawniej ze skrzydłem klasztornym) 50) Prezbiterium – ściana pd. 51) Głowica służki z rzeźbioną dekoracją 52) Górny fragm.. służki, głowica i żebra 53) Zwornik sklepienny w prezbiterium 54) Ostrołuczne przejście do zakrystii 55) Okno do zakrystii (d. klasztoru) 56) Wnętrze d. gotyckiej kaplicy pn. (ob. przedsionka) 57) Sklepienie pn. kaplicy 58) Wejście do kaplicy św. Maksymiliana 59) Wnętrze kaplicy ; sklepienie krzyżowo – żebrowe 60) Pozostałość malowideł gotyckich w kaplicy św. Maksymiliana 61) Pn. ściana kaplicy – wejście, posadzka 62) Pn. ściana - dawne arkady do nawy 63) Ściana pd. kaplicy – fragm..malowideł 64) Portal – wejście do kaplicy św. Anny 65) Kaplica św. Anny od strony pn. 66) Kaplica św. Anny – ściana pd. z nagrobkami książąt piastowskich 67) Figury księcia Bolka i księżny Małgorzaty 68) Postacie książąt Bolka II i III 69) Sklepienie gwiazdziste kapl. św. Anny 70) Zwornik, dekoracja malarska sklepienia 71) Zwornik pd. z dekoracją malarską 72) Relikty malowideł szkoły czeskiej (ob. w krużganku klasztornym) 73) Portal do kaplicy Najśw. Sakramentu

- 74) Wnętrze kaplicy Sakramentu z kratą renesansową
- 75) Wnętrze kaplicy Najświętszego Sakramentu – ołtarz główny
- 76) Sklepienie – kopuła kaplicy Najświętszego Sakramentu
- 77) Wnętrze kaplicy Prószkowskich z fragmentem XVIII - wiecznej kraty
- 78) Ołtarz główny kaplicy Prószkowskich ; ołtarz główny
- 79) Kaplica Prószkowskich - sklepienie, fragment obramienia okiennego pn. okna wieży
- 80) Klatka schodowa na wieżę –w grubości murów
- 81) Wnętrze klatki schodowej na wieżę
- 82) Zablockowane wejście na poziom empor bocznych (dziś nieistniejących)
- 83) Oryginalne okno gotyckie z maswerkiem w pd. ścianie wieży
- 84) Oryginalny fryz gotycki z rombowym motywem ceglany w II kond. Wieży
- 85) Wieżba dachowa nad korpusem
- 86) Wieżba dachowa w prezbiterium – belki poziome wymienione na stalowe
- 87) Jętki wieżby nad prezbiterium
- 88) Ściana pomiędzy nawą a prezbiterium ; para półkolistych arkad. W tym miejscu istniała dawniej konstrukcja barokowej sygnaturki
- 89) Strych nad korpusem nawowym ze stolcami leżącymi
- 90) Zachodnia ściana korpusu nawowego z parą prostokątnych okien
- 91) Wieża – wyższe kondygnacje ; schody na strych , stropy drewniane
- 92) Wyższa , ośmioboczna część wieży z konstrukcją schodów i stropem belkowym ; okno z okiennicami
- 93) Konstrukcja hełmu wieżowego
- 94) Konstrukcja wsporcza pod dzwony
- 95) Reprodukacja zdjęcia kościoła ewangelickiego sprzed 1945 roku – nawa główna z drewnianymi emporami; neoromański ołtarz główny ; przebite okno wschodnie w zamknięciu prezbiterium
- 96) Reprodukacja archiwalnej fotografii z krypty pod prezbiterium , z malowaną sceną Ukrzyżowania odkrytą w 1934 r.
- 97) Reprodukacja archiwalnej fotografii sprzed 1945 roku , przedstawiającej klasztor i kościół od str. południowo – wschodniej (z dziś nieistniejącym skrzydłem wschodnim klasztoru)
- 98) Fotografia archiwalna – zbliżenie. Skrzydło wschodnie klasztoru, kościół z widocznym zamknięciem prezbiterium , wieżą oraz szczytem
- 99) Plan ukształtowania korytarzy i krypt pod prezbiterium kościoła wraz z rozwarstwieniem chronologicznym